ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 4.11.2021 г.
COM(2021) 673 final

2021/0351 (NLE)

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

относно позицията, която да бъде заета от името на Европейския съюз в рамките на Съвместния комитет на ЕИП във връзка с изменение на Протокол 32 към Споразумението за ЕИП относно финансовите процедури по прилагане на член 82

(текст от значение за ЕИП)

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. ПРЕДМЕТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

Настоящото предложение се отнася до решението за установяване на позицията, която да бъде заета от името на Европейския съюз в рамките на Съвместния комитет на ЕИП във връзка с изменението на Протокол 32 към Споразумението между Европейската общност и Европейското икономическо пространство („Споразумението за ЕИП“) относно финансовите процедури по прилагане на член 82 от Споразумението за ЕИП. С него се изменят правилата, приложими за участието на членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ (Норвегия, Исландия и Лихтенщайн) в програмите на Съюза, за да се вземат предвид особеностите на многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. по отношение на въздействието на оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз върху финансовата вноска на членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ в бюджета на ЕС.

2. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

2.1. Споразумението за ЕИП

Споразумението за ЕИП има за цел да се насърчи постоянното и балансирано укрепване на търговските и икономическите отношения между Европейския съюз, Исландия, Лихтенщайн и Норвегия при равни условия на конкуренция и спазването на едни и същи правила с оглед на създаването на хомогенно Европейско икономическо пространство, наричано по-долу „ЕИП“. Споразумението за ЕИП гарантира равни права и задължения в рамките на вътрешния пазар за гражданите и икономическите оператори в ЕИП. В него се предвижда въвеждане на законодателството на ЕС, обхващащо четирите свободи — свободното движение на стоки, услуги, хора и капитали — в 30-те държави от ЕИП. Освен това Споразумението за ЕИП обхваща сътрудничеството в други важни области, като научноизследователската и развойната дейност, образованието, социалната политика, околната среда, защитата на потребителите, туризма и културата, наричани заедно „съпътстващи и хоризонтални“ политики.

В член 82 от Споразумението за ЕИП се определят правилата, които следва да се прилагат за финансовото участие на членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ, когато участват в програмите на Съюза. В Протокол 32 към Споразумението за ЕИП допълнително се определят правилата, които следва да се прилагат по отношение на финансовите процедури по изпълнението на член 82.

2.2. Съвместен комитет на ЕИП

Съвместният комитет на ЕИП е създаден с член 92 от Споразумението за ЕИП. Съвместният комитет на ЕИП се състои от представители на договарящите се страни и може да взема решения по взаимно съгласие между Съюза, от една страна, и членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ, които се произнасят с един глас, от друга страна.

Отговорността на Съвместния комитет е да гарантира ефективното изпълнение и действие на споразумението. За тази цел той осъществява обмен на мнения и информация и взема решения в случаите, предвидени в Споразумението за ЕИП и отнасящи се до протоколите към него. За тази цел, въз основа на член 98 от Споразумението, Протокол 32 може да бъде изменен с решение на Съвместния комитет

на ЕИП в съответствие с член 93, параграф 2, членове 99, 100, 102 и 103 от Споразумението за ЕИП.

За да се гарантират правната сигурност и хомогенността на ЕИП, Съвместният комитет на ЕИП следва да вземе решение относно изменения на приложенията и протоколите, за да се вземе предвид развитието на законодателството на Съюза. Тези изменения следва да се прилагат едновременно с измененията, въведени в законодателството на Съюза, и при надлежно зачитане на вътрешните процедури на договарящите се страни.

2.3. Предвиденият акт на Съвместния комитет на ЕИП

Съвместният комитет на ЕИП трябва да приеме изменения на Протокол 32 към Споразумението за ЕИП („предвидения акт“).

Целта на предвидения акт е да се определят подробни условия за участието на членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ в програмите на ЕС, за да се включат необходимите изменения, произтичащи от приемането на новата многогодишна финансова рамка, както и бюджетните последици от оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза.

Предвиденият акт има за цел включването на пет параграфа в Протокол 32 към Споразумението за ЕИП:

член 1 следва да се допълни, за да включва следните разпоредби:

- разпоредба относно финансовото участие на членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ в бюджетните кредити, вписани в бюджета на ЕС за плащания по редове за приключване след оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза. Редовете за приключване включват изключително плащания по поети задължения, подписани по МФР за периода 2014—2020 г., за които Обединеното кралство ще продължи да плаща своя дял до изплащането на всички поети задължения. В Споразумението за ЕИП не се прави разлика между редовете за приключване и новите редове на програмите на ЕС, което би довело до това членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ да внасят по-голяма вноска в бюджета на ЕС от необходимото. Следва да се припомни, че в случаите на предишни разширявания се прилагаше механизъм за обратно начисляване, което доведе до това членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ да плащат по-малка сума от необходимото в бюджета на ЕС. Следователно, след като Протокол 32 бъде изменен, в случай на разширяване на ЕС този механизъм вече няма да се прилага и това ще доведе до по-висок фактор на пропорционалност за редовете за приключване;
- разпоредба относно включването на бюджетните кредити за Next Generation EU (NGEU) в изчисляването на вноската на членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ за финансирането на програмата „Хоризонт Европа“ и Механизма за гражданска защита на Съюза, за да се отрази увеличеният бюджет на тези програми;
- две допълнителни разпоредби, поясняващи как ще се изчисляват вноските на членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ в случай на разширяване на ЕС или оттегляне на държава членка от Съюза.

Следва да се добави нов член 8, за да се разгледат финансовите процедури във връзка с вноските на членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ по отношение на бюджетните гаранции. Спецификата на бюджетните гаранции не позволява включването на финансовото участие на членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ в стандартната

процедура, използвана за всички други програми на ЕС. Вместо това тази вноска за бюджетни гаранции ще бъде определена в специални споразумения за финансово участие.

Предвиденият акт ще стане обвързващ за страните в съответствие с член 104 от Споразумението, който предвижда, че „[с]лед влизането в сила на решенията, взети от Съвместния комитет на ЕИП в случаите, предвидени в настоящото споразумение, освен ако в тези решения не е предвидено друго, те стават задължителни за договарящите се страни, които вземат необходимите мерки, за да се осигури тяхното изготвяне и прилагане“. Освен това, в съответствие с член 119 от Споразумението, „приложенията и актовете, посочени в тях, адаптирани за целите на настоящото споразумение, както и протоколите, представляват неразделна част от настоящото споразумение“.

Съгласно член 103 от споразумението „[а]ко при изтичането на шестмесечния период след решението на Съвместния комитет на ЕИП такова информиране не е извършено, решението на Съвместния комитет на ЕИП се прилага временно, в очакване на изпълнението на конституционните процедури, освен ако някоя от договарящите се страни не нотифицира останалите, че подобно временно прилагане не може да се извърши. В последния случай или ако някоя от договарящите се страни информира за нератифицирането на дадено решение на Съвместния комитет на ЕИП, преустановяването, предвидено в член 102, параграф 5, влиза в сила един месец след датата на това нотифициране, но в никакъв случай преди датата, на която съответният акт на Общността е започнал да се прилага в рамките на Общността“.

3. ПОЗИЦИЯ, КОЯТО ДА БЪДЕ ЗАЕТА ОТ ИМЕТО НА СЪЮЗА

Комисията представя проекта на решение на Съвместния комитет на ЕИП пред Съвета, който да го приеме като позиция на Съюза. Комисията се надява да има възможност да го представи пред Съвместния комитет на ЕИП възможно най-скоро.

Съдържанието и естеството на проекта на приложеното решение на Съвместния комитет на ЕИП надхвърлят това, което може да се счита за чисто технически адаптации по смисъла на Регламент № 2894/94 на Съвета. Поради това позицията на Съюза следва да бъде определена от Съвета.

4. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

4.1. Процесуалноправно основание

4.1.1. Принципи

В член 218, параграф 9 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) се предвижда приемането на решения за установяване на „позициите, които трябва да се заемат от името на Съюза в рамките на орган, създаден със споразумение, когато този орган има за задача да приема актове с правно действие, с изключение на актовете за допълнение или изменение на институционалната рамка на споразумението“.

Понятието „актове с правно действие“ включва актове с правно действие по силата на нормите на международното право, които уреждат съответния орган. То включва и инструменти, които нямат задължителен характер съгласно международното право, но са „годни да окажат съществено въздействие върху съдържанието на приеманата от законодателя на Съюза нормативна уредба“[1].

[1] Решение на Съда от 7 октомври 2014 г., Германия/Съвет, C-399/12, EU:C:2014:2258, т. 61—64.

4.1.2. Приложение в конкретния случай

Съвместният комитет на ЕИП е орган, създаден със споразумение, а именно Споразумението за ЕИП. Актът, който Съвместният комитет на ЕИП има за задача да приеме, представлява акт с правно действие. Предвиденият акт ще бъде задължителен по силата на международното право в съответствие с членове 103 и 104 от Споразумението за ЕИП.

Предвиденият акт не допълва, нито изменя институционалната рамка на Споразумението. Поради това процесуалноправното основание за предложеното решение е член 218, параграф 9 от ДФЕС във връзка с член 1, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 2894/94 на Съвета относно условията за прилагане на Споразумението за Европейското икономическо пространство.

4.2. Материалноправно основание

4.2.1. Принципи

Материалноправното основание за решение съгласно член 218, параграф 9 от ДФЕС зависи преди всичко от целта и съдържанието на предвидения акт, във връзка с който се заема позиция от името на Съюза. Ако предвиденият акт преследва две цели или се състои от две части и ако едната от целите или частите може да се определи като основна, докато другата е само акцесорна, решението съгласно член 218, параграф 9 от ДФЕС трябва да се основава на едно-единствено материалноправно основание, а именно на това, което се изисква от основната или преобладаващата цел или част.

По отношение на предвиден акт, който преследва едновременно няколко цели или се състои от няколко части, които са неразривно свързани, без никоя от тях да е акцесорна по отношение на другите, материалноправното основание за решение съгласно член 218, параграф 9 от ДФЕС ще трябва, по изключение, да включва съответните различни правни основания.

4.2.2. Приложение в конкретния случай

Предвиденият акт преследва цели и се състои от части, отнасящи се до областта на финансовите правила и финансовата помощ. Тези елементи на предвидения акт са неразривно свързани, без никой от тях да е акцесорен по отношение на другия.

Поради това материалноправното основание за предложеното решение включва следните разпоредби: Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 122 и член 322, параграф 1 от него.

4.3. Заключение

Правното основание на предложеното решение следва да бъде член 122 и член 322, параграф 1 от ДФЕС, във връзка с член 218, параграф 9 от ДФЕС и член 1, параграф 3 от Регламент № 2894/94 на Съвета относно условията за прилагане на Споразумението за Европейското икономическо пространство.

5. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

С предвидения акт се изменя изчисляването на размера на целевите приходи от членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ, добавени към бюджетните кредити на ЕС, като а) се намалява факторът на пропорционалност на членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ, който се прилага към сумите по редове за приключване, без това да води до липса на бюджетни кредити, и б) се включват бюджетните кредити за NGEU при изчисляването на вноските на членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ, като по този

начин се увеличава размерът на вноските на членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ за програмите, в които те участват, и които се ползват от бюджетни кредити за NGEU: Програма „Хоризонт Европа“ и Механизъм за гражданска защита на Съюза.

6. ПУБЛИКУВАНЕ НА ПРЕДВИДЕНИЯ АКТ

Тъй като с акта на Съвместния комитет на ЕИП ще се измени Протокол 32 към Споразумението за ЕИП относно финансовите процедури по прилагане на член 82, е целесъобразно той да бъде публикуван в *Официален вестник на Европейския съюз*, след като бъде приет.

2021/0351 (NLE)

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

относно позицията, която да бъде заета от името на Европейския съюз в рамките на Съвместния комитет на ЕИП във връзка с изменение на Протокол 32 към Споразумението за ЕИП относно финансовите процедури по прилагане на член 82

(текст от значение за ЕИП)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 122 и член 322, параграф 1, във връзка с член 218, параграф 9 от него,

като взе предвид Регламент (ЕО) № 2894/94 на Съвета от 28 ноември 1994 г. относно условията за прилагане на Споразумението за Европейското икономическо пространство[2], и по-специално член 1, параграф 3 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

(1) Споразумението за Европейското икономическо пространство („Споразумението за ЕИП“) влезе в сила на 1 януари 1994 г.

(2) Законодателството на Европейския съюз беше изменено, по-специално с приемането на Регламент (ЕС) 2020/2094 на Съвета от 14 декември 2020 г. за създаване на Инструмент на Европейския съюз за възстановяване с цел подкрепа на възстановяването след кризата с COVID-19 и на Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост.

(3) В съответствие с член 98 от Споразумението за ЕИП Съвместният комитет на ЕИП, създаден по силата на член 92 от Споразумението за ЕИП, може да приема решения за изменение на Протокол 32 относно финансовите процедури по прилагане на член 82 от Споразумението за ЕИП, в съответствие с член 93, параграф 2 и членове 99, 100, 102 и 103 от Споразумението.

(4) Следователно разпоредбите на Протокол 32 към Споразумението за ЕИП следва да бъдат съответно изменени.

(5) Позицията на Съюза в Съвместния комитет на ЕИП следва да се основава на проекта на решение на Съвместния комитет на ЕИП, изложен в приложението към настоящото решение,

[2] ОВ L 305, 30.11.1994 г., стр. 6—8.

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Позицията, която да се заеме от името на Съюза в рамките на Съвместния комитет на ЕИП във връзка с предложеното изменение на Протокол 32 към Споразумението за ЕИП относно финансовите процедури по прилагане на член 82, се основава на проекта на решение на Съвместния комитет на ЕИП, приложен към настоящото решение.

Член 2

Настоящото решение влиза в сила в деня на приемането му. То се прилага от 1 януари 2021 г.

Съставено в Брюксел на […] година.

За Съвета
Председател